
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

ΠΡΟΝΟΙΑΚΑ ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΕΣ

για άτομα με αναπηρία
και χρόνιες παθήσεις

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Έκδοση:

**Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων
με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.)**

Κεντρικά γραφεία: Ελ. Βενιζέλου
236, Τ.Κ. 163 41, Ηλιούπολη

Τηλ.210 9949837, e-mail:

esaea@otenet.gr,

www.esamea.gr,

www.paratiritirioanapirias.gr

Αθήνα, 2019

Η παρούσα έκδοση συγχρηματοδοτήθηκε από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό ταμείο) στο πλαίσιο της Πράξης «Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας» που εντάσσεται στους Άξονες Προτεραιότητας: 1 «Συστημικές Παρεμβάσεις των θεσμών της αγοράς εργασίας και της πρόνοιας», 4 «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας» και 5 «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020»

ISBN (έντυπο βιβλίο): 978-618-5124-16-8

ISBN (e-book PDF): 978-618-5124-34-2

Επιμέλεια εντύπου:

eIKONA
ΚοιΣΠΕ Αθηνών

Κοι.Σ.Π.Ε. ΑΘΗΝΩΝ

«Η ΕΙΚΟΝΑ»

Μεσογείων 154, Αθήνα 11527

Τηλ.: 210 7473951,

Fax: 210 7474072

e-mail:

koispeeikona@outlook.com.gr

Παραγωγή Προσβάσιμης
Έκδοσης LargePrint (PDF):

infalia

INFALIA PC

ΒΕΠΕ Θεσσαλονίκης (κτίριο Γ2),

Πυλαία 55535

Τηλ.: 2310 365180,

e-mail: info@infalia.com

Ιστοσελίδα: www.infalia.com

Περιεχόμενα

Πρόλογος	3
1. Προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης	6
1.1 Ποιους αφορούν τα προνοιακά προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης.....	6
1.2 Ποιες είναι οι γενικές προϋποθέσεις για τους δικαιούχους..	7
1.3 Διαδικασία ένταξης σε προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης – Πιστοποίηση αναπηρίας.....	10
1.3.1 Διαδικασία ένταξης	10
1.3.2 Πιστοποίηση της αναπηρίας	15
1.4 Προνοιακά επιδόματα: Ειδικές προϋποθέσεις και πρόσθετα δικαιολογητικά ανά κατηγορία αναπηρίας/χρόνιας πάθησης	17
2. Προνοιακές παροχές και άλλες διευκολύνσεις για άτομα με αναπηρία ανεξαρτήτως ασφαλιστικής κατάστασης	40
2.1 Δωρεάν νοσοκομειακή και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη	40
2.2 Μεταφορές και μετακινήσεις	41
2.2.1 Δελτίο Μετακίνησης	41
2.2.2 Έκπτωση στα ακτοπλοϊκά εισιτήρια	44
2.2.3 Εκπτώσεις στα διόδια	45
2.2.4 Εκπτώσεις στις σιδηροδρομικές μετακινήσεις.....	46
2.3 Φορολογικές μειώσεις και απαλλαγές.....	46
2.3.1 Απαλλαγή από το τέλος ταξινόμησης εισαγωγής επιβατικού αυτοκινήτου.....	46

2.3.2 Παροχή Δελτίου Στάθμευσης.....	49
2.3.3 Απαλλαγή από τα τέλη κυκλοφορίας Ι.Χ.....	49
2.3.4 Απαλλαγές και μειώσεις φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων.....	50
2.4 Παροχές κοινής ωφέλειας.....	51
2.4.1 Κοινωνικό τιμολόγιο ΔΕΗ.....	51
2.4.2 Απαλλαγή – μείωση από δημοτικούς φόρους και τέλη	53
2.4.3 Άλλες διευκολύνσεις.....	54
2.5 Εργασιακές διευκολύνσεις.....	55
2.6 Εκπαίδευση.....	57
2.7 Πολιτισμός.....	57

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το «Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας» της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.) αποτελεί τον επιστημονικό και ερευνητικό βραχίονα της Συνομοσπονδίας που ενδυναμώνει τη θεσμική ικανότητα του φορέα ως προς την αποτελεσματική προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους στη χώρα. Το Παρατηρητήριο έχει ως σκοπό να παράγει έγκυρη πληροφόρηση, τεκμηρίωση και επιστημονική γνώση για τα θέματα της αναπηρίας, και να συμβάλει στη διαμόρφωση πολιτικών που θα εξασφαλίσουν ίσα δικαιώματα και ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους. Προκειμένου να υπηρετήσει τον σκοπό του, το Παρατηρητήριο αναπτύσσει πολύπλευρες δράσεις επιστημονικής/ερευνητικής φύσης, δράσεις ενημέρωσης και συμβουλευτικής καθοδήγησης προς τους πολίτες με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, καθώς και ενέργειες δικτύωσης και δημοσιότητας.

Ο παρόν οδηγός (Π4.4) αποτελεί μέρος μια σειράς 5 σύντομων οδηγιών που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο του Π.Ε. 4 του Υποέργου 1 «Σχεδιασμός και Λειτουργία του Παρατηρητηρίου Θεμάτων Αναπηρίας» της Πράξης «Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020», με συγχρηματοδότηση από την Ελλάδα και από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

Η Ε.Σ.Α.μεΑ., έχοντας γνώση πρωτίστως των δυσκολιών και των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και οι οικογένειές τους, ακόμα και στο στοιχειώδες επίπεδο της πληροφόρησης, ανέλαβε την πρωτοβουλία για την έκδοση αυτής της σειράς, φιλοδοξώντας οι συγκεκριμένοι οδηγοί να αποτελέσουν χρήσιμα εργαλεία, τόσο για τα άτομα με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους, όσο και για όλους και όλες που ενδιαφέρονται για τα θέματα αναπηρίας.

Η δυσκολία που αντιμετωπίζει κάποιος στην προσπάθειά του να αποκτήσει μια σαφή εικόνα όλων των προνοιακών παροχών που προβλέπονται για τα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, καθώς και των προϋποθέσεων χορήγησης και των διαδικασιών διεκδίκησής τους, πηγάζει σε μεγάλο βαθμό από την έλλειψη ενιαίου θεσμικού και οργανωτικού πλαισίου και την πολυνομία που χαρακτηρίζει τον τομέα της κοινωνικής πρόνοιας στην Ελλάδα.

Σκοπός του οδηγού είναι να λειτουργήσει ως ένας αξιόπιστος και χρήσιμος οδικός χάρτης σε θέματα κοινωνικής πρόνοιας και παροχών που σχετίζονται με την αναπηρία, περιλαμβάνοντας όλα όσα χρειάζεται να γνωρίζετε για τα προγράμματα οικονομικής

ενίσχυσης, και τις προνοιακές παροχές και διευκολύνσεις που προβλέπονται για άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις στην Ελλάδα, με εύληπτο και συνοπτικό τρόπο.

Ιωάννης Βαρδακαστάνης
Πρόεδρος Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία
(Ε.Σ.Α.μεΑ.)

1. Προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης

1.1 Ποιους αφορούν τα προνοιακά προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης

Τα προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης σας αφορούν άμεσα εάν εσείς ή κάποιο άλλο μέλος της οικογένειάς σας ανήκει σε μια από τις παρακάτω κατηγορίες ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνια πάθηση για τις οποίες προβλέπονται προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης:

- Άτομα με προβλήματα όρασης
- Άτομα με προβλήματα ακοής
- Άτομα με εγκεφαλική παράλυση
- Άτομα με αιματολογικές παθήσεις - σύνδρομο επίκτητης ανοσολογικής ανεπάρκειας
- Χανσενικοί
- Άτομα με βαριά αναπηρία
- Άτομα με βαριά νοητική υστέρηση
- Άτομα με κινητική αναπηρία (τετραπληγία - παραπληγία - ακρωτηριασμό άκρων)
- Νεφροπαθείς
- Μεταμοσχευμένοι

Τα ποσά των οικονομικών ενισχύσεων (προνοιακά επιδόματα) που καταβάλλονται στις διάφορες κατηγορίες ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις προβλέπονται από υπουργικές αποφάσεις στις οποίες προσδιορίζεται το ύψος του μηνιαίου επιδόματος κατά κατηγορία και η ετήσια ποσοστιαία αύξηση

αυτών. Τελευταία κοινή υπουργική απόφαση που εκδόθηκε και αφορά στα προνοιακά επιδόματα είναι η ΚΥΑ Π3α/Φ.18/Γ.Π.οικ.63731 (ΦΕΚ Β΄ 931/2008) «Αύξηση Προνοιακών Επιδομάτων που χορηγούνται σε άτομα με αναπηρίες για τα έτη 2008, 2009, 2010 και 2011».

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ: Τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται σε άτομα με αναπηρία ή/και χρόνια πάθηση ως προνοιακές παροχές σε χρήμα δεν φορολογούνται, δεν υπόκεινται σε καμία κράτηση ή κράτηση χαρτοσήμου, δεν κατάσχονται, ούτε συμψηφίζονται με βεβαιωμένα χρέη προς το Δημόσιο, ιδιώτες ή πιστωτικά ιδρύματα (άρθρο 11, ΥΑ Δ12α/Γ.Π.οικ.68856/2202, ΦΕΚ Β΄ 5855/2018).

1.2 Ποιες είναι οι γενικές προϋποθέσεις για τους δικαιούχους

Την ένταξη σε πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης την δικαιούνται άτομα με αναπηρία εφόσον ανήκουν σε μία από τις παρακάτω κατηγορίες:

- Έλληνες πολίτες.
- Υπήκοοι των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) - Απαιτείται η προσκόμιση «βεβαίωσης καταγραφής πολίτη Ε.Ε.».
- Υπήκοοι του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ε.Ο.Χ.) - Απαιτείται η προσκόμιση «άδειας διαμονής σε ισχύ».
- Υπήκοοι των κρατών που περιλαμβάνονται στην κυρωμένη με τον ν.4017/1959 (ΦΕΚ Α΄ 246) Ευρωπαϊκή Σύμβαση - Απαιτείται η προσκόμιση «άδειας διαμονής σε ισχύ».

- Αναγνωρισμένοι πρόσφυγες που διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα - Απαιτείται η προσκόμιση «Δελτίου αναγνωρισμένου πρόσφυγα».
- Πολίτες τρίτης χώρας - μέλη οικογένειας Έλληνα πολίτη ή πολίτη Ε.Ε. - Απαιτείται η προσκόμιση «άδειας διαμονής μέλους οικογένειας Έλληνα πολίτη ή πολίτη Ε.Ε. σε ισχύ» (η σύζυγος ή ο σύζυγος και τα τέκνα αυτών).
- Πολίτες τρίτης χώρας δικαιούχοι καθεστώτος διεθνούς προστασίας - Απαιτείται η προσκόμιση «Δελτίου αναγνωρισμένου διεθνούς προστασίας».
- Πολίτες τρίτης χώρας σε καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, σύμφωνα με το Π.Δ. 114/2010 και ΟΧΙ με τον ν.4251/2014 - Απαιτείται η προσκόμιση «άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους».
- Πολίτες τρίτης χώρας αιτούντες διεθνή προστασία. Στις περιπτώσεις αυτές το επίδομα αναπηρίας χορηγείται εφόσον δεν είναι εφικτή η διαμονή των αιτούντων σε κέντρα φιλοξενίας - Απαιτείται η προσκόμιση «Δελτίου αιτούντος διεθνή προστασία».
- Επαναπατριζόμενοι ομογενείς, εφόσον μένουν μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα.

Γενική βασική προϋπόθεση προκειμένου να δικαιούστε προνοιακά επιδόματα είναι **να είστε είτε ανασφάλιστοι είτε έμμεσα ασφαλισμένοι**. Αν εργάζεστε και είστε άμεσα ασφαλισμένος σε οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης ΔΕΝ δικαιούστε να λαμβάνετε επιδόματα.

Εξαίρεση από τον παραπάνω γενικό κανόνα υπάρχει σε μια από τις ακόλουθες κατηγορίες:

- Άτομα με προβλήματα όρασης-τύφλωση (οι κάτοχοι πανεπιστημιακού τίτλου σπουδών που ασκούν το επάγγελμά τους λαμβάνουν ολόκληρο το επίδομα, ενώ οι υπόλοιπες κατηγορίες εργαζομένων δικαιούνται λήψη επιδόματος κατά το ήμισυ).
- Άτομα, άμεσα ασφαλισμένα, με βαριές αναπηρίες, που δεν έχουν τις ασφαλιστικές προϋποθέσεις για σύνταξη από τον ασφαλιστικό τους φορέα. Ως έλλειψη ασφαλιστικών προϋποθέσεων, εκτός της μη συμπλήρωσης του απαιτούμενου ορίου ηλικίας και του χρόνου ασφάλισης, θεωρείται και η τυχόν ύπαρξη οφειλής από ασφαλιστικές εισφορές του ασφαλισμένου προς τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης.
- Παραπληγικοί - Τετραπληγικοί ή άτομα που πάσχουν από:
  - Ακρωτηριασμό των δύο άνω ή κάτω άκρων ή κατά το ένα άνω και ένα κάτω άκρο με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω.
  - Ακρωτηριασμό του ενός άνω ή κάτω άκρου με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω.
  - Μυασθένεια-μυοπάθεια με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω.
  - Φωκομέλεια που επιφέρει βαθμό κινητικής αναπηρίας 67% και άνω.
  - Σκλήρυνση κατά πλάκας που επιφέρει παραπληγία-τετραπληγία με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω.
  - Σύνδρομο κλάματος γαλής.

- Ατελή οστεογένεση με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω.
- Οστεοπαθύρωση με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ: Δεν δικαιούνται να λαμβάνουν προνοιακά επιδόματα για την αναπηρία όσοι απουσιάζουν στο εξωτερικό για διάστημα μεγαλύτερο των έξι (6) μηνών, απουσία που επιφέρει διακοπή της οικονομικής ενίσχυσης.

1.3 Διαδικασία ένταξης σε προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης – Πιστοποίηση αναπηρίας

1.3.1 Διαδικασία ένταξης

Από 1 Ιανουαρίου 2019 όλες οι προνοιακές παροχές σε χρήμα χορηγούνται στα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις από τον Οργανισμό Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ). Επίσης, από 1 Ιανουαρίου 2019, για να διεκδικήσετε τη χορήγηση προνοιακών αναπηρικών παροχών σε χρήμα ή για να συνεχιστεί η καταβολή του επιδόματός σας αν η γνωμάτευσή σας έχει λήξει ή αν έχει επιδεινωθεί η υγεία σας και θέλετε να επανεξεταστείτε, θα χρειαστεί να ακολουθήσετε τα παρακάτω βήματα:

Βήμα 1^ο: Απευθύνεστε στις υπηρεσίες του ΟΠΕΚΑ ή στο πλησιέστερο Κέντρο Κοινότητας του Δήμου που διαμένετε, γνωρίζοντας τον ΑΜΚΑ σας και έχοντας μαζί σας την αστυνομική σας ταυτότητα (ή διαβατήριο σε περίπτωση που είστε υπήκοος άλλου κράτους, ή τα αντίστοιχα προβλεπόμενα νομιμοποιητικά έγγραφα

σε περίπτωση που είστε πρόσφυγας ή αιτών άσυλο) και ένα αντίγραφο τραπεζικού λογαριασμού στον οποίο να φαίνεται ότι είστε δικαιούχος ή συνδικαιούχος (ανεξαρτήτως σειράς).

Βήμα 2°:

Ζητάτε από τον αρμόδιο υπάλληλο την υποβολή αίτησης, η οποία επέχει θέση υπεύθυνης δήλωσης του ν.1599/1986 (ΦΕΚ Α΄75) ως προς τα δηλωθέντα στοιχεία. Σε περίπτωση αδυναμίας προσέλευσής σας, η αίτηση δύναται να υποβάλλεται μέσω άλλου προσώπου (γονέας, εκπρόσωπος, πληρεξούσιος, δικαστικός συμπαραστάτης, εν διαστάσει γονείς ασκούντες την επιμέλεια των τέκνων, επίτροπος ορφανών ανάπηρων τέκνων).

Βήμα 3°:

Ο εξουσιοδοτημένος υπάλληλος του ΟΠΕΚΑ ή του Κέντρου Κοινότητας καταχωρεί στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του ΟΠΕΚΑ το ΑΜΚΑ σας και συμπληρώνει τα υποχρεωτικά πεδία.

Βήμα 4°:

Ο εξουσιοδοτημένος υπάλληλος του ΟΠΕΚΑ ή του Κέντρου Κοινότητας επιλέγει στην ηλεκτρονική πλατφόρμα, κατόπιν δικής σας δήλωσης, το επίδομα για το οποίο υποβάλλετε την αίτηση, καθώς και την επιπλέον παροχή (π.χ. αίτημα για εφορία, δελτίο στάθμευσης, ατελή εισαγωγή αυτοκινήτου, τέλη κυκλοφορίας, δελτίο μετακίνησης ΑμεΑ κ.λπ.) για την οποία θα χρησιμοποιηθεί η γνωμάτευση της υγειονομικής επιτροπής.

Βήμα 5°:

Δηλώνονται στην πλατφόρμα τα πλέον πληροφοριακά στοιχεία που σας αφορούν (όπως ασφαλιστική κατάσταση, διάστημα απουσίας στο εξωτερικό, διάστημα νοσηλείας - περίθαλψης σε ιδρύματα, ποσό σύνταξης ή επιδόματος που ενδεχομένως λαμβάνετε από ασφαλιστικό φορέα, εργασιακή κατάσταση).

Βήμα 6^ο:

Με την ολοκλήρωση συμπλήρωσης των δηλωθέντων στοιχείων και τον έλεγχο των δικαιολογητικών που τυχόν θα προσκομίσετε, ο αρμόδιος υπάλληλος του ΟΠΕΚΑ ή του Κέντρου Κοινότητας προχωρά στην οριστική υποβολή της αίτησής σας, και αν πληροίτε τις προϋποθέσεις η αίτηση γίνεται δεκτή και σημαίνεται αυτομάτως με την ένδειξη «Αποδεκτή».

Βήμα 7^ο:

Μετά την αποδοχή της αίτησής σας, δημιουργείται στο Πληροφοριακό Σύστημα του ΟΠΕΚΑ ηλεκτρονικός φάκελος αναπηρίας με τον ΑΜΚΑ σας και σας αποδίδεται κωδικός εισόδου στο Πληροφοριακό Σύστημα του Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ) μέσω του οποίου μπορείτε να ενημερωθείτε για την πορεία της διαδικασίας πιστοποίησης της αναπηρίας σας από τις αρμόδιες Υγειονομικές Επιτροπές των ΚΕΠΑ καθώς και για τα αποτελέσματα αυτής.

Βήμα 8^ο:

Προγραμματίζεται ηλεκτρονικά η επίσκεψη σε ιατρούς της επιλογής σας προκειμένου να καθοριστεί η διάγνωση της κύριας πάθησής σας βάσει της οποίας θα παραπεμφθείτε προς κρίση στις Υγειονομικές Επιτροπές των ΚΕΠΑ.

Βήμα 9^ο:

Με βάση τις διαγνώσεις και τα αποτελέσματα των ιατρικών εξετάσεων στις οποίες θα υποβληθείτε, ο θεράπων ιατρός της κύριας πάθησής σας συμπληρώνει ηλεκτρονικά στο σύστημα της ΗΔΙΚΑ Α.Ε. τον Γενικό Εισηγητικό Φάκελο Παροχών Αναπηρίας.

Βήμα 10^ο:

Ο ηλεκτρονικός φάκελος αναπηρίας διαβιβάζεται στο ΚΕΠΑ μέσω διασύνδεσης των δύο πληροφοριακών συστημάτων.

Βήμα 11°:

Ο ηλεκτρονικός φάκελος αναπηρίας λαμβάνει ηλεκτρονικό αριθμό πρωτοκόλλου από το πληροφοριακό σύστημα των ΚΕΠΑ και στη συνέχεια ενημερώνεστε με μήνυμα στο κινητό σας (sms) και ηλεκτρονικό μήνυμα (email) για την ημέρα και ώρα που θα εμφανιστείτε ενώπιον της Υγειονομικής Επιτροπής των ΚΕΠΑ για την εκτίμηση της αναπηρίας σας, καθώς και για την υποχρεωτική προσκόμιση στην γραμματεία του ΚΕΠΑ όλων των στοιχείων του ηλεκτρονικού ιατρικού φακέλου σε φυσική μορφή.

Βήμα 12°:

Η Γνωστοποίηση Αποτελέσματος Πιστοποίησης Αναπηρίας εκδίδεται ηλεκτρονικά και ενημερώνεστε με ηλεκτρονικό μήνυμα, ώστε να λάβετε γνώση και να την παραλάβετε μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος των ΚΕΠΑ, κάνοντας χρήση του κωδικού σας, δηλώνοντας ταυτόχρονα αν αποδέχεστε το σχετικό αποτέλεσμα. Αν δεν το αποδέχεστε μπορείτε εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερολογιακών ημερών να υποβάλλετε ένσταση (ηλεκτρονικά ή και στο ΚΕΠΑ) σε δευτεροβάθμια υγειονομική επιτροπή.

Βήμα 13°:

Το οριστικό αποτέλεσμα πιστοποίησης της αναπηρίας σας (πρώτου ή δεύτερου βαθμού) αποστέλλεται ηλεκτρονικά από το πληροφοριακό σύστημα των ΚΕΠΑ στο αντίστοιχο σύστημα του ΟΠΕΚΑ.

Βήμα 14°:

Ο ΟΠΕΚΑ, μετά την ηλεκτρονική παραλαβή του οριστικού αποτελέσματος πιστοποίησης της αναπηρίας σας, προβαίνει αρμοδίως στην έκδοση σχετικής εγκριτικής ή απορριπτικής απόφασης, η οποία και σας κοινοποιείται.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης για χορήγηση προνοιακής παροχής δεν επιτρέπεται η υποβολή νέας αίτησης αν δεν παρέλθει ένα έτος από την έκδοση της απορριπτικής απόφασης του προϊσταμένου του ΟΠΕΚΑ, εκτός αν πρόκειται για νέα πάθηση ή βλάβη ή ουσιώδη επιδείνωση της παλιάς πάθησης.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ

Μέχρι την πλήρη εφαρμογή της ηλεκτρονικής διαδικασίας για την ένταξη των ενδιαφερομένων στα προγράμματα των προνοιακών παροχών και υπηρεσιών του ΟΠΕΚΑ:

1. Στις περιφερειακές ενότητες της χώρας όπου δεν εφαρμόζεται η διαδικασία του άρθρου 215 του ν.4512/2018, ΦΕΚ Α΄ 5 (πilotική διαδικασία), μετά την οριστική υποβολή της αίτησης από τον ενδιαφερόμενο και τη δημιουργία φακέλου αναπηρίας, ο ενδιαφερόμενος παραπέμπεται στον θεράποντα ιατρό για χειρόγραφη συμπλήρωση του εισηγητικού φακέλου, ενώ κατά την παραπομπή του στις αρμόδιες υπηρεσίες του ΚΕΠΑ καταθέτει τον χειρόγραφο εισηγητικό φάκελο, αντίγραφο της υποβληθείσας ηλεκτρονικής αίτησης, καθώς και τα ιατρικά πιστοποιητικά.
2. Στις περιφερειακές ενότητες Αττικής, Θεσσαλονίκης και Αχαΐας (εφαρμογή pilotικού προγράμματος), εφόσον ο αιτών επιθυμεί να εξεταστεί από τα ΚΕΠΑ των προαναφερθέντων περιφερειών εφαρμόζεται η πλήρης ηλεκτρονική διαδικασία.

1.3.2 Πιστοποίηση της αναπηρίας

Η πιστοποίηση της αναπηρίας γίνεται από τα Κέντρα Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ). Το ΚΕΠΑ είναι ένας θεσμός με αρμοδιότητα την εξασφάλιση της ενιαίας υγειονομικής κρίσης όσον αφορά στον καθορισμό του βαθμού αναπηρίας των ασφαλισμένων όλων των ασφαλιστικών φορέων, συμπεριλαμβανομένου του Δημοσίου, καθώς και των ανασφάλιστων, για τους οποίους απαιτείται η πιστοποίηση της αναπηρίας. Έργο των Υγειονομικών Επιτροπών των ΚΕΠΑ είναι:

- Ο χαρακτηρισμός ατόμου ως Άτομο με Αναπηρία (ΑμεΑ).
- Ο καθορισμός ποσοστού αναπηρίας για όλες τις κοινωνικές και οικονομικές παροχές ή διευκολύνσεις για τις οποίες απαιτείται γνωμάτευση αναπηρίας, και τις οποίες δικαιούνται από την πολιτεία τα άτομα με αναπηρία.
- Ο καθορισμός του ποσοστού αναπηρίας για σύνταξη αναπηρίας.

Το ΚΕΠΑ χορηγεί τη Γνωμάτευση Πιστοποίησης Αναπηρίας για κάθε νόμιμη χρήση, στην οποία πιστοποιείται η πάθηση, το ποσοστό αναπηρίας και η χρονική διάρκεια της αναπηρίας.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Για την ένταξη στα προνοιακά προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης Ατόμων με Αναπηρία γίνονται δεκτές και οι γνωματεύσεις της Α.Σ.Υ.Ε ή της Α.Ν.Υ.Ε. ή της Α.Α.Υ.Ε. ή της Ανώτατης Υγειονομικής Επιτροπής της Ελληνικής Αστυνομίας ή της Ανώτατης Υγειονομικής Επιτροπής του Πυροσβεστικού Σώματος, οι οποίες είναι σε ισχύ και έχουν εκδοθεί από τους αιτούντες για άλλη αιτία, εφόσον πληρούνται με βάση αυτές οι ιατρικές προϋποθέσεις του κατά περίπτωση αιτούμενου προνοιακού προγράμματος οικονομικής ενίσχυσης (ν.4331/2015, άρθρο 1 παρ. 1).

Δυνατότητα προσφυγής κατά της γνωμάτευσης

Δίνεται η δυνατότητα προσφυγής κατά της γνωμάτευσης στη Δευτεροβάθμια Υγειονομική Επιτροπή (ΒΥΕ) εντός δέκα (10) ημερολογιακών ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης της γνωμάτευσης. Η σχετική αίτηση γίνεται είτε ηλεκτρονικά είτε με κατάθεσή της στα ΚΕΠΑ. Προκειμένου να εξεταστεί η υποβληθείσα προσφυγή θα πρέπει να συντρέχουν σοβαροί και στοιχειοθετημένοι λόγοι που θα αναφέρονται με σαφήνεια στο κείμενο της προσφυγής, και ειδικότερα θα τεκμηριώνουν ότι η εκδοθείσα γνωμάτευση πρέπει να εξεταστεί εκ νέου στη δευτεροβάθμια υγειονομική επιτροπή, καθώς δεν είναι τεκμηριωμένη ή σύννομη.

Ασθενείς που δεν μπορούν να μετακινηθούν

Οι ασθενείς που δεν μπορούν να μετακινηθούν εξ' αιτίας σοβαρών κινητικών ή άλλων προβλημάτων, καταθέτουν τα απαραίτητα δικαιολογητικά με μέριμνα άλλου ατόμου του περιβάλλοντός τους και αξιολογούνται από τις Υγειονομικές Επιτροπές των ΚΕΠΑ (επιτροπή κατ' οίκον) με διαδικασία που ορίζεται από τη Διεύθυνση Αναπηρίας, εξατομικευμένη για κάθε περίπτωση, που αφ' ενός εγγυάται τον σεβασμό στον πολίτη και αφ' ετέρου την αξιοπιστία του αποτελέσματος.

ΓΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΑ ΚΕΠΑ: Μπορείτε να επικοινωνήσετε με το αρμόδιο τμήμα της Διεύθυνσης Αναπηρίας και Ιατρικής της Εργασίας του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, όπου λειτουργούν καθημερινά δύο τηλεφωνικές γραμμές πληροφόρησης του πολίτη για θέματα του Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕΠΑ).

Τηλέφωνα επικοινωνίας: **210 5215385 & 210 5215386**

Ώρες εξυπηρέτησης:

8.30 π.μ. έως 10.30 π.μ. και 13.30 μ.μ. έως 15.30 μ.μ.

Παράταση προνοιακών παροχών

Η καταβολή της οικονομικής ενίσχυσης στα άτομα με αναπηρία διακόπτεται αυτοδικαίως από την επομένη της ημερομηνίας λήξης της ισχύουσας γνωμάτευσης. Η αρμόδια υπηρεσία χορήγησης των προνοιακών παροχών υποχρεούται τρεις (3) μήνες πριν από τη λήξη ισχύος της προηγούμενης γνωμάτευσης να ειδοποιεί εγγράφως τους δικαιούχους για επανυποβολή του αιτήματος χορήγησης των προνοιακών παροχών, κατά την ίδια διαδικασία. Η έναρξη καταβολής της προνοιακής ενίσχυσης στην περίπτωση παράτασης χορήγησης ξεκινάει από την επομένη της λήξης της προηγούμενης παροχής του επιδόματος μόνο στην περίπτωση που ο δικαιούχος υποβάλλει στην αρμόδια υπηρεσία τα απαιτούμενα δικαιολογητικά εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών από την ημερομηνία λήξης της προηγούμενης γνωμάτευσης. Σε διαφορετική περίπτωση, η καταβολή της παροχής ξεκινάει από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης στην αρμόδια υπηρεσία του Δήμου.

1.4 Προνοιακά επιδόματα: Ειδικές προϋποθέσεις και πρόσθετα δικαιολογητικά ανά κατηγορία αναπηρίας/χρόνιας πάθησης

Για κάθε κατηγορία αναπηρίας ή/και χρόνιας πάθησης υπάρχουν ειδικές προϋποθέσεις προκειμένου να λάβετε το προνοιακό επίδομα. Αντιστοίχως, σε κάθε κατηγορία αναπηρίας ή/και χρόνιας πάθησης ενδέχεται να απαιτούνται πρόσθετα δικαιολογητικά για την υποβολή της αίτησης για ένταξη στα προνοιακά προγράμματα. Τα επιπλέον δικαιολογητικά θα σας τα ζητήσει ο αρμόδιος υπάλληλος είτε του ΟΠΕΚΑ είτε του Κέντρου Κοινότητας στον οποίο θα απευθυνθείτε για να υποβάλετε την

αίτησή σας, τα οποία μετά από έλεγχο θα τα υποβάλλει μέσω σάρωσης στο οικείο ηλεκτρονικό σύστημα προκειμένου να προχωρήσει στην ηλεκτρονική αποθήκευση της αίτησής σας.

Παρακάτω θα βρείτε συγκεντρωμένες τις ειδικές προϋποθέσεις και τα πρόσθετα δικαιολογητικά ανά κατηγορία αναπηρίας.

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΤΥΦΛΩΣΗ/ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΟΡΑΣΗΣ

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	<p>Άτομα ανεξαρτήτως ηλικίας, με ποσοστό αναπηρίας από 80% και άνω. Ανασφάλιστοι - ασφαλισμένοι - έμμεσα ασφαλισμένοι - συνταξιούχοι. Ειδικότερα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εργαζόμενοι στον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα ή για ίδιο λογαριασμό, εφόσον είναι ασφαλισμένοι άμεσα για την εργασία τους αυτή στον οικείο ασφαλιστικό οργανισμό (Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης- ΕΦΚΑ). • Συνταξιούχοι ασφαλιστικών οργανισμών (ΕΦΚΑ). • Άνεργοι ανασφάλιστοι. • Άνεργοι άμεσα ασφαλισμένοι που έχουν απολυθεί από την εργασία τους, αλλά διατηρούν για ορισμένο χρονικό διάστημα δικαίωμα υγειονομικής περίθαλψης από τον ασφαλιστικό τους οργανισμό. • Έμμεσα ασφαλισμένοι, είτε λαμβάνουν σύνταξη είτε όχι. • Πτυχιούχοι ανώτερων και ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της ημεδαπής
-------------------	--

	<p>ή της αλλοδαπής, ανεξάρτητα αν εργάζονται ή όχι.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Εργαζόμενοι φοιτητές ανώτερων και ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της ημεδαπής, μέχρι να συμπληρώσουν το 25^ο έτος της ηλικίας τους. ● Μη εργαζόμενοι φοιτητές ανώτερων και ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της ημεδαπής, μέχρι να συμπληρώσουν το 25^ο έτος της ηλικίας τους. ● Δικηγόροι που αποδεδειγμένα ασκούν δικηγορία, καθώς και ασκούμενοι δικηγόροι. ● Επιστήμονες πανεπιστημιακού επιπέδου, που σύμφωνα με το πτυχίο τους ασκούν την επιστήμη τους.
<p>ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ</p>	<p>Προϋπόθεση ένταξης στο πρόγραμμα είναι να μη λαμβάνουν οικονομική ενίσχυση για την ίδια πάθηση από άλλο φορέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, ίση ή μεγαλύτερη της εκάστοτε προβλεπόμενης. Σε περίπτωση που λαμβάνουν μικρότερη οικονομική ενίσχυση, χορηγείται σε αυτούς η διαφορά. Να μην απουσιάζουν στο εξωτερικό για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι (6) μηνών.</p>
<p>ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Για τους συνταξιούχους: Απόφαση σύνταξης ή απόκομμα πληρωμής ή ενημερωτικό σημείωμα τρίμηνων αποδοχών. ● Για τους εργαζόμενους: Βεβαίωση από την υπηρεσία που εργάζονται. ● Για τους εργαζόμενους επιστήμονες (πανεπιστημιακού επιπέδου): Φωτοαντίγραφο του πτυχίου ή Βεβαίωση

	<p>της Υπηρεσίας που εργάζονται ως επιστήμονες σύμφωνα με το πτυχίο τους.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Για τους δικηγόρους: Φωτοαντίγραφο του πτυχίου και Πιστοποιητικό εγγραφής στον Δικηγορικό Σύλλογο. ● Για τους ανέργους: Φωτοαντίγραφο κάρτας ανεργίας ΟΑΕΔ. ● Για τους έμμεσα ασφαλισμένους: Βεβαίωση από τον ασφαλιστικό φορέα αν λαμβάνουν αυτοί που ασφαλίζουν τον ενδιαφερόμενο λόγω αναπηρίας οικονομική ενίσχυση με οποιαδήποτε μορφή (π.χ. μέρισμα).
--	---

Σημείωση: Η λήψη σύνταξης γήρατος ή αναπηρίας από ασφαλιστικό φορέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής δεν αποτελεί κώλυμα για τη λήψη του προνοιακού επιδόματος.

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΚΩΦΩΣΗ/ΒΑΡΗΚΟΪΑ

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	<p>Άτομα των οποίων πιστοποιείται η κώφωση ή η βαρηκοΐα με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω, και ειδικότερα άτομα με:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Κώφωση / βαρηκοΐα με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω, ηλικίας μέχρι και 18 ετών, καθώς και άτομα ηλικίας μεγαλύτερης των 65 ετών. ● Κώφωση / βαρηκοΐα με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω, ηλικίας 19-65 ετών, που ταυτόχρονα με την κώφωση ή βαρηκοΐα πάσχουν και από άλλη χρόνια σωματική, νοητική ή ψυχική πάθηση ή βλάβη/δυσχέρεια, και είναι ανίκανα για εργασία.
-------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Κώφωση / βαρηκοΐα με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω, ηλικίας από 19 έως 25 ετών, που φοιτούν σε σχολεία, κατώτερες, μέσες ή ανώτερες τεχνικές ή επαγγελματικές σχολές ή σε σχολές του ΟΑΕΔ ή σε ανώτερα ή ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα ή σε μονάδες επαγγελματικής κατάρτισης κ.λπ.
<p>ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ</p>	<p>Προϋπόθεση ένταξης στο πρόγραμμα είναι να μη λαμβάνουν οικονομική ενίσχυση για την ίδια αιτία από άλλο φορέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, ίση ή μεγαλύτερη της εκάστοτε προβλεπόμενης. Σε περίπτωση που λαμβάνουν μικρότερη οικονομική ενίσχυση, χορηγείται σε αυτούς η διαφορά. Στην έννοια της οικονομικής ενίσχυσης δεν περιλαμβάνεται η λήψη σύνταξης από ασφαλιστικό φορέα. Να μην απουσιάζουν στο εξωτερικό για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι (6) μηνών.</p>
<p>ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Για τους συνταξιούχους: Απόκομμα σύνταξης. • Για τις ηλικίες 19-65 ετών: Στη γνωμάτευση του ΚΕΠΑ θα πρέπει να βεβαιώνεται ότι το άτομο είναι ανίκανο για κάθε βιοποριστική εργασία λόγω ταυτόχρονης με την κώφωση ή βαρηκοΐα, χρόνιας σωματικής ή νοσητικής ή ψυχικής πάθησης. • Για τους σπουδαστές/φοιτητές: Βεβαίωση από το τμήμα ή τη σχολή φοίτησης.

Σημείωση: Η λήψη σύνταξης αναπηρίας ή γήρατος από ασφαλιστικό φορέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής δεν αποτελεί κώλυμα για τη λήψη του προνοιακού επιδόματος.

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΗ ΠΑΡΑΛΥΣΗ

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	<ul style="list-style-type: none"> • Άτομα με εγκεφαλική παράλυση, ηλικίας 0-18 ετών, είτε είναι ασφαλισμένα είτε είναι ανασφάλιστα, εκτός και αν παίρνουν οικονομική ενίσχυση ως τετραπληγικά ή παραπληγικά άτομα βάσει των διατάξεων των ν.1140/1981 (ΦΕΚ Α΄ 68) και ν.1284/1982 (ΦΕΚ Α΄ 114). • Ενήλικα άτομα με εγκεφαλική παράλυση που φοιτούν σε μονάδες του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας.
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Να μη λαμβάνουν οικονομική ενίσχυση ως τετραπληγικοί ή παραπληγικοί. • Να μη λαμβάνουν, ούτε οι ίδιοι ούτε τα μέλη της οικογένειάς τους, από οποιονδήποτε φορέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, προνοιακό βοήθημα ή σύνταξη λόγω εγκεφαλικής παράλυσης, ίση ή μεγαλύτερη της προβλεπόμενης. Στην περίπτωση που λαμβάνουν μικρότερη, χορηγείται σε αυτούς η διαφορά. • Να μην περιθάλπονται ως εσωτερικοί σε ιδρύματα (ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ κ.λπ.) και να μην καταβάλλει τη δαπάνη της περίθαλψής τους το Κράτος ή Ασφαλιστικός Οργανισμός ή ΝΠΔΔ ή ΝΠΙΔ κ.λπ.

	<p>επιχορηγούμενο από το Κράτος. Αν τη δαπάνη έχει αναλάβει εξ' ολοκλήρου η οικογένειά τους, τότε χορηγείται ολόκληρο το ποσό της προβλεπόμενης οικονομικής ενίσχυσης.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να μην απουσιάζουν στο εξωτερικό για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι (6) μηνών.
ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ	<ul style="list-style-type: none"> • Για τα άτομα ηλικίας 18 ετών και άνω που φοιτούν σε μονάδες του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας απαιτείται βεβαίωση φοίτησης.

Σημείωση: Η λήψη σύνταξης αναπηρίας ή γήρατος από ασφαλιστικό φορέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής δεν αποτελεί κώλυμα για τη λήψη του προνοιακού επιδόματος.

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ – ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΕΠΙΚΤΗΤΗΣ ΑΝΟΣΟΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑΣ

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	<ul style="list-style-type: none"> • Άτομα με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω που πάσχουν από μεσογειακή αναιμία, θαλασσαιμία, αιμοσφαιρινοπάθεια, δρεπανοκυτταρική αναιμία - ομόζυγο δρεπανοκυτταρική αναιμία - μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία. • Άτομα με ποσοστό αναπηρίας από 50% και άνω που πάσχουν από αιμορροφιλία Α, αιμορροφιλία Β, συγγενείς αιμορραγικές διαθέσεις. • Άτομα με ποσοστό αναπηρίας από 50% και άνω που πάσχουν από το Σύνδρομο
-------------------	--

	<p>Επίκτητης Ανοσολογικής Ανεπάρκειας (AIDS).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Άτομα με ποσοστό αναπηρίας από 50% και άνω που πάσχουν από πρωτοπαθή (συγγενή) ανοσοανεπάρκεια αντισωμάτων και που υποβάλλονται θεραπευτικά σε εγχύσεις ανοσοσφαιρίνης.
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ	<p>Να μη λαμβάνουν λόγω της πάθησής τους άλλου είδους οικονομική ενίσχυση από οποιαδήποτε άλλη πηγή της ημεδαπής ή της αλλοδαπής. Στην περίπτωση που εισπράττουν και οικονομική ενίσχυση για την πάθησή τους, τότε επιλέγουν τη μία εκ των δύο. Στην έννοια της οικονομικής ενίσχυσης δεν περιλαμβάνεται η σύνταξη από ασφαλιστικό φορέα για την αιτία αυτή. Να μην απουσιάζουν στο εξωτερικό για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι (6) μηνών.</p>
ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ	<p>ΔΕΝ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ</p>

Σημείωση: Η λήψη σύνταξης αναπηρίας ή γήρατος από ασφαλιστικό φορέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής δεν αποτελεί κώλυμα για τη λήψη του προνοιακού επιδόματος.

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΤΗ ΝΟΣΟ ΤΟΥ ΧΑΝΣΕΝ

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	<ul style="list-style-type: none"> • Χανσενικοί ασθενείς που περιθάλπονται ως εσωτερικοί στο Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων Αττικής (ΘΧΠΑ). • Χανσενικοί ασθενείς που νοσηλεύονται κατ' οίκον και απέχουν από την εργασία τους λόγω της νόσου.
-------------------	---

- Αποθεραπευθέντες από τη νόσο του Χάνσεν που εξήλθαν ή που εξέρχονται με εξιτήριο από το ΘΧΠΑ ή από το πρώην Δημόσιο Νοσοκομείο Λοιμωδών Νόσων Αθηνών (ΔΝΛΝΑ) ή το πρώην Κέντρο Κοινωνικής Αποκατάστασης Χανσενικών (ΚΚΑΧ), ανεξάρτητα από τον χρόνο παραμονής τους σ' αυτά, ή που παραμένουν στο οικογενειακό τους περιβάλλον.
- Εξαρτημένα μέλη της οικογένειας του χανσενικού ασθενή (σύζυγος, γονείς, άγαμες αδελφές, ανήλικα αδέλφια ή εκείνα που δεν μπορούν να εργασθούν εξ' αιτίας αναπηρίας ή νόσου, και συντηρούνται οικονομικά από αυτόν) και για όσο διάστημα αυτός νοσηλεύεται στο ΘΧΠΑ.
- Ανήλικα παιδιά του χανσενικού ασθενή.

Για τις 3 πρώτες κατηγορίες δικαιούχων:

- Βεβαίωση νοσηλείας ή εξιτήριο κατά περίπτωση, από το ΘΧΠΑ ή το ΔΝΛΝΑ ή το ΚΚΑΧ, σε πρωτότυπη μορφή ή σε επικυρωμένο αντίγραφο.
- Σε περίπτωση ανικανότητας προς εργασία λόγω της ασθένειας ή λόγω αναπηρίας, απαιτείται ιατρική γνωμάτευση του ΘΧΠΑ ή του ΔΝΛΝΑ ή του ΚΚΑΧ, στην οποία να αναγράφεται ότι το άτομο δεν δύναται να εργαστεί λόγω της ασθένειας ή λόγω της αναπηρίας.

	<p><u>Για τις 2 τελευταίες κατηγορίες δικαιούχων:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Για τα ανήλικα τέκνα προσκομίζεται πιστοποιητικό γεννήσεως. • Βεβαίωση νοσηλείας (για τα εξαρτημένα μέλη) ή εξιτήριο (για τα ανήλικα τέκνα) κατά περίπτωση του χανσενικού ασθενή, από το ΘΧΠΑ ή ΔΝΛΝΑ ή ΚΚΑΧ, σε πρωτότυπη μορφή ή σε επικυρωμένο αντίγραφο.
<p>ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης από το οποίο να προκύπτει ο βαθμός συγγένειας με τον χανσενικό ασθενή. • Για την τέταρτη κατηγορία απαιτείται εκκαθαριστικό της εφορίας και ασφαλιστικό βιβλιάριο, από τα οποία να προκύπτει η εξάρτηση από τον χανσενικό ασθενή (ότι δεν εργάζονται ή δεν έχουν ατομικό εισόδημα). • Σε περίπτωση αδελφού ανίκανου για εργασία, απαιτείται γνωμάτευση από το ΚΕΠΑ του τόπου διαμονής του όπου να φαίνεται ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω και να δηλώνεται η ανικανότητά του προς εργασία.
<p>ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ</p>	<p>Να μην απουσιάζουν στο εξωτερικό για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι (6) μηνών.</p>

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΒΑΡΙΑ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

ΠΑΘΗΣΕΙΣ/ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

- Άτομα με σοβαρή σωματική, νοητική ή ψυχική ασθένεια ή αναπηρία (βαριά αναπηρία) με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω.
- Άτομα με χρόνια νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου και ποσοστό αναπηρίας από 80% και άνω, ανεξαρτήτως του διατροφικού επιδόματος.
- Άτομα με διαβήτη τύπου 1 ινσουλινοεξαρτώμενα με ποσοστό αναπηρίας από 50% και άνω.
- Άτομα με αναπηρία που είναι άμεσα ασφαλισμένα, αλλά δεν δικαιούνται σύνταξη ή επίδομα ή οποιαδήποτε άλλη οικονομική ενίσχυση επειδή δεν πληρούν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις που προβλέπουν οι οικείες διατάξεις του ασφαλιστικού τους οργανισμού.
- Έμμεσα ασφαλισμένοι σύζυγοι (από τον/την σύζυγό τους που βρίσκεται εν ζωή) που δεν λαμβάνουν οικονομική ενίσχυση για την αναπηρία τους από οποιαδήποτε πηγή.
- Έμμεσα ασφαλισμένα τέκνα (προστατευόμενα μέλη) που δεν παίρνουν οικονομική ενίσχυση για την αναπηρία τους μεγαλύτερη του ποσού του επιδόματος βαριάς αναπηρίας.
- Τέκνα που λαμβάνουν σύνταξη λόγω θανάτου ή εκ μεταβιβάσεως ή προσαύξηση σύνταξης λόγω της

	<p>αναπηρίας τους, μικρότερη ή ίση του επιδόματος της βαριάς αναπηρίας.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανασφάλιστοι. • Ανασφάλιστοι υπερήλικες του ΟΓΑ. • Άμεσα ασφαλισμένοι που δεν έχουν τις ασφαλιστικές προϋποθέσεις για συνταξιοδότηση από το Ταμείο τους. Ως έλλειψη ασφαλιστικών προϋποθέσεων, εκτός από τη μη συμπλήρωση του απαιτούμενου ορίου ηλικίας και του χρόνου ασφάλισης, θεωρείται και η τυχόν ύπαρξη οφειλής από ασφαλιστικές εισφορές του ασφαλισμένου προς τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης.
<p>ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Τα ανασφάλιστα ή έμμεσα ασφαλισμένα άτομα να μην εμπίπτουν σε άλλο ειδικό πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με αναπηρία. • Να μη λαμβάνουν οικονομική ενίσχυση για τον ίδιο λόγο από το Δημόσιο ή οποιαδήποτε άλλη πηγή (ασφαλιστικό οργανισμό, ταμείο κ.λπ.), ίση ή μεγαλύτερη από το ποσό της οικονομικής ενίσχυσης που προβλέπεται. • Να μην περιθάλπονται, με δαπάνες του Δημοσίου, ως εσωτερικοί ασθενείς ή τρόφιμοι σε δημόσια νοσηλευτικά ή προνοιακά ιδρύματα, αντίστοιχα, για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του τριμήνου. • Στα ανασφάλιστα και έμμεσα ασφαλισμένα τέκνα, τα οποία λαμβάνουν από οποιαδήποτε πηγή σύνταξη, προσαύξηση ή άλλου είδους οικονομική παροχή για

	<p>την αναπηρία τους, ίση ή μικρότερη της προβλεπόμενης, καταβάλλεται ολόκληρο το χορηγούμενο επίδομα.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να μην απουσιάζουν στο εξωτερικό για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι (6) μηνών.
ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ	<ul style="list-style-type: none"> • Οι άμεσα ασφαλισμένοι στον ΕΦΚΑ θα πρέπει να προσκομίσουν βεβαίωση του ασφαλιστικού τους φορέα ότι δεν πληρούν τις ασφαλιστικές προϋποθέσεις του φορέα για λήψη σύνταξης. • Οι ασφαλισμένοι στο πρώην ΙΚΑ μπορούν να προσκομίσουν βεβαίωση χρόνου ασφάλισης ή απόσπασμα ατομικού λογαριασμού ασφαλισμένου στο ΙΚΑ.

ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΒΑΡΙΑ ΝΟΗΤΙΚΗ ΥΣΤΕΡΗΣΗ

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	<ul style="list-style-type: none"> • Άτομα με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω που πάσχουν από βαριά νοητική υστέρηση, με δείκτη νοημοσύνης κάτω του 34. • Άτομα με Σύνδρομο Down, με συνοδό βαριά νοητική υστέρηση και ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω. • Άτομα με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές (παιδικός αυτισμός, αυτισμός) και ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω.
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Να μη λαμβάνουν για την ίδια αιτία, άμεσα ή έμμεσα, καμία οικονομική ενίσχυση με οποιαδήποτε μορφή (σύνταξη, οικονομική ενίσχυση ή άλλου είδους παροχή) από ασφαλιστικό φορέα ή άλλο φορέα της

	<p>ημεδαπής ή της αλλοδαπής, μεγαλύτερο από το πλήρες ποσό του μηνιαίου επιδόματος του άρθρου 93 του ν.4387/2016 (ΦΕΚ Α΄85), δηλαδή ποσό 360 ευρώ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να μη νοσηλεύονται σε νοσηλευτικά ιδρύματα ή κλινικές ή να μην παραμένουν ως εσωτερικοί σε ιδρύματα (ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ κ.λπ.) ή ιδιωτικούς φορείς, και η δαπάνη νοσηλείας ή περίθαλψής τους βαρύνει τον ασφαλιστικό τους φορέα. • Να μην απουσιάζουν στο εξωτερικό για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι (6) μηνών.
<p>ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Σε περίπτωση που ο δικαιούχος φοιτά σε ειδικό σχολείο ή νοσηλεύεται σε ίδρυμα, υποβάλλεται αντίστοιχη βεβαίωση στην οποία να φαίνεται εάν η φοίτησή του είναι εξωτερική ή, στην περίπτωση που είναι εσωτερική, να αναφέρεται το ύψος της μηνιαίας δαπάνης και ποιος την καλύπτει (σε περίπτωση νοσηλείας σε ίδρυμα δεν χρειάζεται η βεβαίωση για όλες τις κατηγορίες). • Για τους ενήλικες κατατίθεται η απόφαση δικαστικής συμπαράστασης. Κάθε χρόνο (κατά το μήνα Νοέμβριο) ο υπεύθυνος είσπραξης του επιδόματος υποβάλλει στην Υπηρεσία εκκαθαριστικό σημείωμα εφορίας, βεβαίωση στην περίπτωση που ο δικαιούχος είναι τρώφimos ιδρύματος και υπεύθυνη δήλωση.

**ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΤΕΤΡΑΠΛΗΓΙΑ - ΠΑΡΑΠΛΗΓΙΑ –
ΑΚΡΩΤΗΡΙΑΣΜΕΝΟΙ, ΑΝΑΣΦΑΛΙΣΤΟΙ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ (Ή ΕΞΩΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΔΟΜΑ)**

ΠΑΘΗΣΕΙΣ	<ul style="list-style-type: none"> ● Άτομα που πάσχουν από τετραπληγία - παραπληγία με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω. ● Άτομα με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω προερχόμενο από ακρωτηριασμό, ανεξαρτήτως του σημείου ακρωτηριασμού ή του αριθμού των ακρωτηριασμένων μελών. ● Άτομα που πάσχουν από ασθένειες οι οποίες κατά την κρίση της αρμόδιας υγειονομικής επιτροπής επιφέρουν την ίδια μορφή αναπηρίας όπως η τετραπληγία και η παραπληγία λόγω μη αναστρέψιμης βλάβης.
ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	<ul style="list-style-type: none"> ● Τετραπληγικοί - παραπληγικοί (ανεξαρτήτως ανικανότητας εργασίας) και ακρωτηριασμένοι, ανασφάλιστοι και ασφαλισμένοι ασφαλιστικών οργανισμών. ● Τετραπληγικοί - παραπληγικοί και ακρωτηριασμένοι που παίρνουν σύνταξη ανασφάλιστου υπερήλικα από τον ΟΠΕΚΑ (ν.1296/1982 ΦΕΚ Α΄ 128, όπως ισχύει), καθώς και τα πρόσωπα που λαμβάνουν το επίδομα που προβλέπεται από το άρθρο 93 του ν.4387/2016 (ΦΕΚ Α΄ 85). ● Συνταξιούχοι του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου (ΝΑΤ), ασφαλισμένοι στον Οίκο Ναύτου, καθώς και σε άλλους

	<p>ασφαλιστικούς οργανισμούς που δεν υπάγονται στην εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Δημόσιοι υπάλληλοι, δικαστικοί λειτουργοί, στρατιωτικοί, όργανα Σωμάτων Ασφαλείας, εν ενεργεία και συνταξιούχοι, δικαιούχοι σύνταξης του Δημοσίου από μεταβίβαση, που είναι τετραπληγικοί ή παραπληγικοί, καθώς και τα μέλη των οικογενειών τους που έχουν την ίδια αναπηρία. Ως μέλη της οικογένειας των υπαλλήλων και συνταξιούχων θεωρούνται ο/η σύζυγος και τα τέκνα αυτών (οικογένεια σε στενή έννοια), όπως ορίζεται από την παρ. 7 της ΥΑ 59015/1578/1984 (ΦΕΚ Β' 460). ● Στην κατηγορία των ανασφάλιστων εντάσσονται επίσης οι ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι που κρίθηκαν από τους οικείους ασφαλιστικούς φορείς μη δικαιούχοι του εξωιδρυματικού βοηθήματος ενίσχυσης (αρ. 42 του ν.1140/81, ΦΕΚ Α' 68), γιατί δεν είχαν τις ασφαλιστικές προϋποθέσεις που προβλέπουν οι οικείες διατάξεις του ασφαλιστικού τους οργανισμού.
<p>ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Να μη λαμβάνουν λόγω της τετραπληγίας ή της παραπληγίας άλλου είδους οικονομική ενίσχυση από οποιαδήποτε άλλη πηγή της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, μεγαλύτερη ή ίση της εκάστοτε προβλεπόμενης. Σε περίπτωση

	<p>που συντρέχει υπέρ των δικαιούχων οικονομική ενίσχυση μικρότερη της εκάστοτε προβλεπόμενης, θα παρέχεται το ήμισυ του επιδόματος.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Οι δικαιούχοι της οικονομικής ενίσχυσης, καθώς και οι ακρωτηριασμένοι ανασφάλιστοι, εφόσον περιθάλπονται σε νοσηλευτικά ιδρύματα ή κλινικές ή προνοιακές δομές ανοικτής φροντίδας, λαμβάνουν ολόκληρο το ποσό του εκάστοτε προβλεπόμενου επιδόματος. Σε περίπτωση που περιθάλπονται σε προνοιακές δομές κλειστής φροντίδας, λαμβάνουν το ήμισυ της εκάστοτε προβλεπόμενης οικονομικής ενίσχυσης. ● Σε περίπτωση που το άτομο νοσηλεύεται σε ίδρυμα ασυλιακής μορφής για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριάντα (30) ημερών η καταβολή του επιδόματος αναστέλλεται.
<p>ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ</p>	<p>Υπεύθυνη Δήλωση στην οποία θα δηλώνονται τα ακόλουθα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Ότι θα χρησιμοποιηθεί η παρεχόμενη οικονομική ενίσχυση για τις ανάγκες του δικαιούχου. ● Ότι δεν είναι ασφαλισμένος στο Δημόσιο ή σε οποιονδήποτε άλλο ασφαλιστικό φορέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής (για ανασφάλιστους). ● Ότι δεν λαμβάνει για την ίδια αιτία οικονομική ενίσχυση από οποιαδήποτε

	<p>άλλη πηγή της ημεδαπής ή αλλοδαπής (για ασφαλισμένους Δημοσίου).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ότι δεν περιθάλπεται σε κλειστό ίδρυμα προνοιακού χαρακτήρα. • Ότι αναλαμβάνει την υποχρέωση να ενημερώσει αμέσως την αρμόδια υπηρεσία για την κατάσταση υγείας του δικαιούχου (επιδείνωση ή βελτίωση), την οικογενειακή κατάσταση, την ασφαλιστική κατάσταση (ασφαλιστικό καθεστώς και μορφολογία αποδοχών όταν συνδέονται με την αναπηρία του κ.ά.), την μεταβολή του τύπου κατοικίας, του πληρεξουσίου ατόμου (εάν υπάρχει), την εισαγωγή σε κλειστό ίδρυμα προνοιακού χαρακτήρα κ.λπ.
--	--

ΕΠΙΔΟΜΑ ΚΙΝΗΣΗΣ

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	<ul style="list-style-type: none"> • Άτομα με ακρωτηριασμό και των δύο κάτω άκρων με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω. • Άτομα με ακρωτηριασμό και των δύο άνω άκρων με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω. • Άτομα με παράλυση και των δύο κάτω άκρων με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω (ανεξάρτητα από το αν είναι κύριοι, νομείς, κάτοχοι ή χρήστες ιδιωτικής χρήσης επιβατικού οχήματος).
-------------------	---

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Να μη λαμβάνουν επίδομα κίνησης από άλλο φορέα της ημεδαπής ή αλλοδαπής. • Να μην απουσιάζουν στο εξωτερικό για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τεσσάρων (4) μηνών. • Να μην περιθάλπονται, με δαπάνες του Δημοσίου, ως εσωτερικοί ασθενείς ή τρόφιμοι για χρονικό διάστημα μεγαλύτερου του τριμήνου.
ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ	ΔΕΝ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

Σημείωση: Η λήψη σύνταξης αναπηρίας ή σύνταξης γήρατος δεν αποτελεί κώλυμα για τη χορήγηση του επιδόματος κίνησης.

ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟ ΕΠΙΔΟΜΑ ΣΕ ΝΕΦΡΟΠΑΦΕΙΣ, ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΜΕΝΟΥΣ ΚΑΡΔΙΑΣ Κ.ΛΠ.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	<p>Ασφαλισμένοι, ανασφάλιστοι και συνταξιούχοι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Νεφροπαθείς που βρίσκονται στο τελευταίο στάδιο νεφρικής ανεπάρκειας και υποβάλλονται σε διαδικασία αιμοκάθαρσης δια τεχνητού νεφρού ή σε περιτοναϊκή κάθαρση. • Μεταμοσχευμένοι καρδιάς, ήπατος, πνευμόνων, μυελού των οστών, στομάχου, σπλήνας, παγκρέατος, νησιδίων παγκρέατος, εντέρου (παχέος ή λεπτού), νεφρού.
-------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Όσοι έχουν υποβληθεί σε πολυσπλαχνική μεταμόσχευση. Με τον όρο «πολυσπλαχνική μεταμόσχευση» εννοείται η μεταμόσχευση περισσότερων του ενός εκ των εξής οργάνων: στομάχου, σπλήνας, παγκρέατος, νησιδίων παγκρέατος, εντέρου (παχέος ή λεπτού), ήπατος, νεφρού, καρδιάς, πνευμόνων.
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Να μη λαμβάνουν επίδομα κίνησης από άλλο φορέα της ημεδαπής η αλλοδαπής.
ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ	<ul style="list-style-type: none"> • Γνωμάτευση ιατρού Μεταμοσχευτικού Κέντρου όπου να βεβαιώνεται ότι ο δικαιούχος έχει υποβληθεί σε μεταμόσχευση και να αναφέρεται το είδος αυτής, υπογεγραμμένη από τον υπεύθυνο του Μεταμοσχευτικού Κέντρου με θεώρηση αυτής από τον Διοικητή/Διευθυντή του Ιδρύματος. • Γνωμάτευση ιατρού νεφρολογικού Κρατικού Νοσοκομείου ή Ιατρικού Κέντρου, όπου να βεβαιώνεται ότι ο δικαιούχος πάσχει από νεφρική ανεπάρκεια και ότι βρίσκεται στο τελικό στάδιο της χρόνιας νεφρικής ανεπάρκειας.

Σημείωση 1: Η λήψη σύνταξης από ασφαλιστικό φορέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής δεν αποτελεί κώλυμα για τη χορήγηση του διατροφικού επιδόματος.

Σημείωση 2: Οι αιτούντες του διατροφικού επιδόματος δεν εξετάζονται από την επιτροπή των ΚΕΠΑ.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ: Για την ένταξή σας σε οποιοδήποτε από τα προαναφερόμενα προγράμματα δεν καταβάλλεται το παράβολο των 46,14 ευρώ της εξέτασής σας από τα ΚΕΠΑ.

ΕΠΙΔΟΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΑΝΑΣΦΑΛΙΣΤΩΝ ΥΠΕΡΗΛΙΚΩΝ

Με το άρθρο 93 του ν.4387/2016 (ΦΕΚ Α'85) θεσμοθετήθηκε το Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλικών, το οποίο χορηγείται πλέον από τον ΟΠΕΚΑ και ανέρχεται στο ποσό των 360 ευρώ. Αφορά τους ανασφάλιστους υπερήλικες και αυτούς που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ	<ul style="list-style-type: none"> • Ανασφάλιστοι υπερήλικες. • Άτομα που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης. Ως έλλειψη ασφαλιστικών προϋποθέσεων για σύνταξη, στην προκειμένη περίπτωση, θεωρείται η μη συμπλήρωση του απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης, καθώς και η τυχόν ύπαρξη οφειλής από ασφαλιστικές εισφορές του ασφαλισμένου προς τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης.
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Να έχει συμπληρωθεί το 67ο έτος της ηλικίας. • Να μη λαμβάνουν ή να μη δικαιούνται να λάβουν σύνταξη από το εξωτερικό, ή οποιαδήποτε ασφαλιστική ή προνοιακή παροχή από την Ελλάδα, μεγαλύτερη από 360 ευρώ. Αν η σύνταξη αυτή ή η παροχή

που λαμβάνουν από δημόσιο φορέα είναι μικρότερη από το επίδομα των 360 ευρώ τότε δικαιούνται το ποσό της διαφοράς.

- Να διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα δεκαπέντε (15) συνεχόμενα έτη πριν από την υποβολή της αίτησης για τη λήψη του επιδόματος ή δεκαπέντε (15) έτη μεταξύ του 17ου και του 67ου έτους της ηλικίας τους, εκ των οποίων τα δέκα (10) συνεχόμενα πριν από την υποβολή της αίτησης, και να εξακολουθούν να διαμένουν στην Ελλάδα και μετά τη λήψη της παροχής. Το ποσό του επιδόματος καταβάλλεται πλήρως (ή μειωμένο λόγω σύνταξης εξωτερικού ή προνοιακής παροχής εντός Ελλάδας) για όσους πληρούν αθροιστικά τα ανωτέρω κριτήρια και έχουν συμπληρώσει στη χώρα τουλάχιστον 35 πλήρη έτη διαμονής. Το ποσό μειώνεται κατά $1/35$ για κάθε ένα έτος που υπολείπεται των 35 ετών διαμονής στη χώρα.
- Το συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο εισόδημά τους, καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημά τους, να μην υπερβαίνει το ποσό των 4.320 ευρώ ή, στην περίπτωση έγγαμων, το συνολικό ετήσιο οικογενειακό φορολογητέο εισόδημα, καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα να μην υπερβαίνει το ποσό των 8.640 ευρώ. Δεν λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του εισοδήματος το

	<p>διατροφικό επίδομα και οι οικονομικές ενισχύσεις που χορηγούνται σε άτομα με αναπηρία λόγω της αναπηρίας τους.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η συνολική φορολογητέα αξία της ακίνητης περιουσίας του αιτούντος, σύμφωνα με τα ανωτέρω για το επίδομα, να μην υπερβαίνει στο σύνολό της το ποσό των 90.000 ευρώ. • Το τεκμήριο αντικειμενικής δαπάνης της κινητής περιουσίας του αιτούντος (επιβατικά ΙΧ, ΜΧ αυτοκίνητα ή/και δίκυκλα) να μην υπερβαίνει συνολικά το ποσό των 6.000 ευρώ.
--	---

Εξαίρεση: Το παραπάνω επίδομα δεν το δικαιούνται ανασφάλιστοι υπερήλικες και αυτοί που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης, εφόσον ο/η σύζυγός τους λαμβάνει σύνταξη από οποιαδήποτε πηγή μεγαλύτερη από την παροχή των 360 ευρώ.

Δικαίωμα ένστασης: Κατά της απόφασης περί απονομής ή μη του Επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερήλικων επιτρέπεται ένσταση ενώπιον του οργάνου εξέτασης ενστάσεων του πρώην ΟΓΑ (του άρθρου 40 του Π.Δ. 78/1998) εντός προθεσμίας τριών (3) μηνών από την κοινοποίηση της απόφασης στον αιτούντα.

2.Προνοιακές παροχές και άλλες διευκολύνσεις για άτομα με αναπηρία ανεξαρτήτως ασφαλιστικής κατάστασης

Οι προνοιακές παροχές και διευκολύνσεις είναι μέτρα άμεσης και έμμεσης ενίσχυσης των ατόμων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις που στόχο έχουν να ανακουφίσουν τα άτομα αυτά από το πρόσθετο κόστος που επιφέρει η αναπηρία ή/και χρόνια πάθηση και να διευκολύνουν την καθημερινή τους διαβίωση. Στον οδηγό αυτό παρουσιάζονται οι παροχές και οι διευκολύνσεις προνοιακού χαρακτήρα στους εξής τομείς:

- Νοσοκομειακή και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη
- Μεταφορές και μετακινήσεις
- Φορολογικές μειώσεις και απαλλαγές
- Παροχές κοινής ωφέλειας
- Εργασιακές διευκολύνσεις
- Εκπαίδευση
- Πολιτισμός

2.1 Δωρεάν νοσοκομειακή και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη

Στην περίπτωση που δεν είστε ασφαλισμένοι σε οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης δικαιούστε ελεύθερη πρόσβαση στις Δημόσιες Δομές Υγείας και δωρεάν νοσηλευτική και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Οι δωρεάν υπηρεσίες υγείας παρέχονται με την επίδειξη του Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής

Ασφάλισης (ΑΜΚΑ) ή της Κάρτας Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού, χωρίς να απαιτούνται πρόσθετα δικαιολογητικά.

2.2 Μεταφορές και μετακινήσεις

2.2.1 Δελτίο Μετακίνησης

Δικαιούστε Δελτίο Μετακίνησης εφόσον έχετε ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, το ετήσιο συνολικό δηλωθέν ατομικό σας εισόδημα δεν είναι μεγαλύτερο των 23.000 ευρώ ή το ετήσιο συνολικό δηλωθέν οικογενειακό σας εισόδημα δεν είναι μεγαλύτερο των 29.000 ευρώ και είστε μόνιμος και νόμιμος κάτοικος Ελλάδας. Το ετήσιο συνολικό δηλωθέν οικογενειακό εισόδημα των 29.000 ευρώ προσαυξάνεται κατά 5.600 ευρώ για κάθε επιπλέον άτομο πέραν του δικαιούχου που συνοικεί και βαρύνει τον φορολογούμενο.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι ολικά τυφλοί (ν.958/1979, ΦΕΚ Α' 191) και οι συνοδοί τους λαμβάνουν Δελτίο Μετακίνησης - Κάρτα ανεξάρτητα από το όριο εισοδήματός τους. Επίσης, τα άτομα με νοητική αναπηρία, με δείκτη νοημοσύνης τριάντα (30) και κάτω δικαιούνται Δελτίο Μετακίνησης και για τους συνοδούς τους.

Το Δελτίο Μετακίνησης παρέχει δωρεάν χρήση των αστικών μέσων συγκοινωνίας και μειωμένο εισιτήριο κατά 50% σε όλες τις διαδρομές εσωτερικού των υπεραστικών λεωφορείων (ΚΤΕΛ). Το Δελτίο χρησιμοποιείται μόνο στο νομό που έχετε δηλώσει ως μόνιμη κατοικία. Οι δικαιούχοι που υπερβαίνουν τα όρια εισοδήματος που προαναφέρθηκαν δικαιούνται Δελτίο Μετακίνησης μόνο για τις διαδρομές των Υπεραστικών ΚΤΕΛ.

Όλα τα παραπάνω ορίζονται με υπουργική απόφαση που εκδίδεται κάθε χρόνο, και ως εκ τούτου ενδέχεται να υπάρχουν τροποποιήσεις στις προϋποθέσεις και τα κριτήρια χορήγησης του Δελτίου Μετακίνησης.

Δικαιολογητικά για έκδοση/ανανέωση Δελτίου Μετακίνησης

- Αίτηση του ιδίου του ατόμου ή του κηδεμόνα του ή άλλου εξουσιοδοτημένου ατόμου.
- Γνωμάτευση Υγειονομικής Επιτροπής όπου να αναγράφεται το ποσοστό αναπηρίας (τουλάχιστον 67%).
- Δελτίο αστυνομικής ταυτότητας ή φωτοαντίγραφο αυτής.
- Υπεύθυνη δήλωση του ν.1599/86 για την ακριβή διεύθυνση του τόπου διαμονής. Στην ανωτέρω υπεύθυνη δήλωση θα πρέπει να δηλώνεται και η μη παραλαβή Δελτίου Μετακίνησης από άλλη Περιφερειακή Ενότητα ή ΚΕΠ.
- Ειδικά για την έκδοση νέου Δελτίου, απαιτούνται δύο πρόσφατες φωτογραφίες, από τις οποίες η μία επικολλάται στο Δελτίο και η άλλη επισυνάπτεται στην αίτηση του δικαιούχου.
- Οι δικαιούχοι Δελτίου συνοδού πρέπει να συνυποβάλλουν τρεις ίδιες φωτογραφίες, από τις οποίες η μία επικολλάται στο δελτίο του συνοδού.
- Φωτοαντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος της εφορίας για το προηγούμενο φορολογικό έτος. (Οι δικαιούχοι οι οποίοι με υπεύθυνη δήλωσή τους δηλώνουν ότι δεν επιθυμούν την προμήθεια του σχετικού Δελτίου για

το Αστικό ΚΤΕΛ αλλά μόνο για το Υπεραστικό, δεν υποχρεούνται να προσκομίζουν φορολογική δήλωση).

Για την έκδοση του Δελτίου Μετακίνησης απευθυνθείτε στο Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολίτων (ΚΕΠ) της περιοχής διαμονής σας. Για την ανανέωση, αλλά και την έκδοση των νέων Δελτίων Μετακίνησης η ημερομηνία έναρξης ορίζεται κάθε χρόνο με υπουργική απόφαση.

Τα άτομα με αναπηρία που είναι μόνιμοι κάτοικοι της Περιφερειακής Ενότητας Αττικής, μετά την εφαρμογή του ηλεκτρονικού εισιτηρίου που τέθηκε σε λειτουργία από 11 Μαρτίου 2018, ως δικαιούχοι δωρεάν μετακίνησης θα πρέπει να εκδώσουν προσωποποιημένη κάρτα Ath.ena Card προκειμένου να μετακινούνται δωρεάν με τα μέσα μαζικής μεταφοράς του ΟΑΣΑ. Η έκδοση της κάρτας μπορεί να γίνει:

α) Μέσω διαδικτύου στην ιστοσελίδα

www.athenacard.gr/request.dev ως εξής:

- Συμπληρώνετε την αίτηση με όλα τα στοιχεία σας.
- Στο πεδίο “Κατηγορία δικαιούχου” επιλέγετε υποχρεωτικά την κατηγορία ΑμεΑ.
- Πατώντας “Μεταφόρτωση εικόνας” ανεβάζετε τη φωτογραφία σας στο σύστημα.
- Μετά την αποδοχή των όρων χρήσης και αγοράς και τη συμπλήρωση του κωδικού επαλήθευσης, πατάτε “Αποθήκευση”.
- Παραλαμβάνετε ταχυδρομικά την κάρτα.

β) Σε συγκεκριμένα εκδοτήρια με την προσκόμιση των εξής δικαιολογητικών:

- Αστυνομική ταυτότητα.
- Βεβαίωση ΑΜΚΑ.
- Γνωμάτευση Υγειονομικής Επιτροπής σε ισχύ.

Η κάρτα που θα σας χορηγηθεί είναι κενή και η ενεργοποίησή της γίνεται σε αυτόματο μηχάνημα έκδοσης και επαναφόρτισης ηλεκτρονικών εισιτηρίων σε οποιονδήποτε σταθμό του ΜΕΤΡΟ.

ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ σε σχέση με την προσωποποιημένη κάρτα Ath.ena Card και τα εκδοτήρια που εκδίδουν προσωποποιημένες κάρτες, μπορείτε να ανατρέξετε στον ιστότοπο: **www.athenacard.gr**

Η διαδικασία πιστοποίησης της κάρτας γίνεται ηλεκτρονικά (online) μέσω της εφαρμογής της ΗΔΙΚΑ (www.idika.gr/athenacard) που έχει ξεκινήσει να λειτουργεί από τις 11 Μαρτίου 2018.

2.2.2 Έκπτωση στα ακτοπλοϊκά εισιτήρια

Τα άτομα με αναπηρία ή μειωμένη κινητικότητα, με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, δικαιούνται έκπτωση 50% επί του ναύλου σε όλες τις θέσεις των πλοίων. Για την έκπτωση απαιτείται η επίδειξη πιστοποιητικού αναπηρίας από ΚΕΠΑ ή τις υγειονομικές επιτροπές της αρμόδιας διοικητικής αρχής ή του ασφαλιστικού φορέα, μέχρι την ημερομηνία λήξης της ισχύος τους. Η ίδια έκπτωση χορηγείται και:

- Στο συνοδό του δικαιούχου, εφόσον ο δικαιούχος είναι άτομο με παραπληγία, τετραπληγία, τύφλωση, νοητική αναπηρία, αυτισμό και σύνδρομο Down.
- Στα αναπηρικά ΙΧΕ οχήματα με τα οποία μετακινείται ο δικαιούχος, εφόσον αυτά φέρουν ειδικές πινακίδες αναπήρων πολέμου ή Δελτίο Στάθμευσης Οχημάτων των Ατόμων με Αναπηρία (ΔΕΛΤΙΟ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ «ΑΜΑ»).

Αν ο μεταφορέας απαιτήσει συνοδεία για το άτομο με μειωμένη κινητικότητα, τότε ο συνοδός μεταφέρεται δωρεάν.

2.2.3 Εκπτώσεις στα διόδια

Η μείωση του κόστους των διοδίων εξαρτάται από την πολιτική της κάθε εταιρίας, γι' αυτό θα πρέπει να επικοινωνείτε πριν το ταξίδι σας προκειμένου να γνωρίζετε αν και τι μειώσεις προβλέπονται από την συγκεκριμένη εταιρία στις περιοχές που θέλετε να ταξιδέψετε.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η Γέφυρα Α.Ε., για τη διευκόλυνση της διέλευσης των ατόμων με αναπηρία από τη Γέφυρα Ρίου - Αντιρρίου «Χαρίλαος Τρικούπης», ανακοίνωσε ότι από την Τετάρτη 5 Ιουλίου 2017, με την επίδειξη της γαλάζιας κάρτας στάθμευσης ΑμεΑ, το κόστος για κάθε όχημα (κατηγορίας 2 & 3) στο οποίο επιβαίνει ο δικαιούχος θα είναι 5 ευρώ. Επίσης, στην Εγνατία οδό, σε όλους τους σταθμούς ευθύνης της εταιρίας, τα άτομα με αναπηρία απαλλάσσονται από την καταβολή των ειδικών τελών κυκλοφορίας (διόδια), εφόσον έχουν μπλε κάρτα στάθμευσης και είναι οι ίδιοι μέσα στο αυτοκίνητο (ΚΥΑ Δ17α/178/4/ΦΝ393 του 2014 ΦΕΚ Β' 2761).

2.2.4 Εκπτώσεις στις σιδηροδρομικές μετακινήσεις

Δικαιούστε έκπτωση 50% στις συνολικές τιμές των εισιτηρίων σε όλες τις σιδηροδρομικές μεταφορές, για όλες τις θέσεις, με την επίδειξη του δελτίου δωρεάν μετακίνησης ΑμεΑ που εκδίδεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της περιφερειακής Ενότητας στην οποία ανήκετε ή από τα ΚΕΠ. Έκπτωση 50% στις συνολικές τιμές των εισιτηρίων χορηγείται και στους συνοδούς ατόμων με αναπηρία ή μειωμένη κινητικότητα (όπου απαιτείται).

2.3 Φορολογικές μειώσεις και απαλλαγές

2.3.1 Απαλλαγή από το τέλος ταξινόμησης εισαγωγής επιβατικού αυτοκινήτου

Δικαιούστε απαλλαγή από το τέλος ταξινόμησης αν είστε Έλληνες πολίτες ή πολίτες των άλλων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με αναπηρία, με μόνιμη κατοικία στην Ελλάδα, ανεξαρτήτου ηλικίας, εφόσον ανήκετε σε κάποια από τις παρακάτω κατηγορίες:

Δικαιούχοι – Παθήσεις του άρθρου 16 του ν.1798/1988 ΦΕΚ Α΄ 166):

- 1.** Άτομα με πλήρη παράλυση των κάτω ή άνω άκρων ή αμφοτερόπλευρο ακρωτηριασμό αυτών.
- 2.** Άτομα με σοβαρή κινητική αναπηρία του ενός ή και των δυο κάτω άκρων με ποσοστό αναπηρίας συνολικά 67%.

3. Άτομα με σοβαρή κινητική αναπηρία του ενός ή και των δυο κάτω άκρων με συμμετοχή του ενός ή και των δυο άνω άκρων, με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, από το οποίο τουλάχιστον το 40% αφορά το ένα κάτω άκρο.
4. Άτομα με ολική τύφλωση και από τους δυο οφθαλμούς με ποσοστό αναπηρίας 100%.
5. Άτομα με νοητική υστέρηση με δείκτη νοημοσύνης κάτω του 40%.
6. Άτομα με αυτισμό, εφόσον αυτός συνοδεύεται από επιληπτικές κρίσεις ή νοητική υστέρηση ή οργανικό ψυχοσύνδρομο, τα οποία εξαιτίας των παθήσεων αυτών έχουν καταστεί ανάπηρα, με συνολικό ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω, είναι ανίκανα για εργασία και έχουν ανάγκη βοήθειας.
7. Άτομα με μεσογειακή αναιμία ή συγγενή αιμορραγική διάθεση (αιμορροφιλία).
8. Άτομα με δρεπανοκυτταρική αναιμία ή μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία.
9. Άτομα με νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου, ή που έχουν υποβληθεί σε μεταμόσχευση νεφρού.

Για τη χορήγηση της ανωτέρω απαλλαγής θα πρέπει το όχημα να είναι εξ' ολοκλήρου στην ιδιοκτησία σας (ΠΟΛ. 1172/2010).

Για τους ανήλικους με αναπηρία το δικαίωμα παραχωρείται σ' εκείνον που ασκεί τη γονική μέριμνα ή για οποιοδήποτε λόγο έχει την επιτροπεία.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ:

- Το επιβατικό αυτοκίνητο πρέπει να έχει κυλινδρισμό κινητήρα μέχρι 1.650 κυβικά εκατοστά.

- Τα άτομα με αναπηρία που έχουν πλήρη παράλυση των κάτω άκρων ή αμφοτερόπλευρο ακρωτηριασμό αυτών, με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, μπορούν να παραλαμβάνουν επιβατικό αυτοκίνητο με κυλινδρισμό κινητήρα μέχρι 2.650 κυβικά εκατοστά.
- Τα άτομα με αναπηρία που έχουν πλήρη παράλυση των κάτω άκρων ή αμφοτερόπλευρο ακρωτηριασμό αυτών με ποσοστό αναπηρίας 100% μπορούν να παραλαμβάνουν επιβατικό αυτοκίνητο με κυλινδρισμό κινητήρα μέχρι 3.650 κυβικά εκατοστά.

Η ατέλεια χορηγείται από την Τελωνειακή Αρχή εισαγωγής του αυτοκινήτου με την κατάθεση συγκεκριμένων δικαιολογητικών και ισχύει καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του ατόμου με αναπηρία.

Δικαιολογητικά για την απαλλαγή από το τέλος ταξινόμησης -εισαγωγής αυτοκινήτου:

- 1.** Αίτηση στο τελωνείο.
- 2.** Γνωμάτευση Επιτροπής για ανάγκη αναπηρικού αυτοκινήτου.
- 3.** Υπεύθυνη Δήλωση του ν.1599/86 όπου να δηλώνεται ότι δεν έχει γίνει παραλαβή άλλου αυτοκινήτου με ατέλεια και ότι θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για τις ανάγκες του ατόμου με αναπηρία.
- 4.** Υπεύθυνη Δήλωση του ν.1599/86 όπου να δηλώνεται η οικονομική εφορία που ανήκει το άτομο με αναπηρία.
- 5.** Αντίγραφο αστυνομικής ταυτότητας.
- 6.** Αποδεικτικό κατοικίας (π.χ. Λογαριασμοί ΔΕΚΟ, αντίγραφα φορολογικών δηλώσεων κ.λπ.).

2.3.2 Παροχή Δελτίου Στάθμευσης

Αν είστε κάτοχος οχήματος για το οποίο έχετε απαλλαγεί από το τέλος ταξινόμησης, μπορείτε να απευθυνθείτε στις αρμόδιες υπηρεσίες του Τομέα Μεταφορών και Επικοινωνιών και να ζητήσετε κάρτα στάθμευσης.

Δικαιολογητικά παροχής Δελτίου Στάθμευσης:

1. Σχετική αίτηση.
2. Φωτοαντίγραφο της άδειας κυκλοφορίας του οχήματος.
3. Φωτοαντίγραφο της άδειας οδήγησης.
4. Δύο (2) έγχρωμες φωτογραφίες ταυτότητας.

2.3.3 Απαλλαγή από τα τέλη κυκλοφορίας Ι.Χ.

Εάν πάσχετε από πάθηση που εμπίπτει στις διατάξεις του αρ. 16 του ν.1798/88 (βλ. παραπάνω) δικαιούστε απαλλαγή από τα τέλη κυκλοφορίας αυτοκινήτου για οχήματα με κυλινδρισμό κινητήρα μέχρι 1.650 κυβικά εκατοστά.

ΕΞΑΙΡΕΣΗ: Άτομα με πλήρη παράλυση των κάτω άκρων ή αμφοτερόπλευρο ακρωτηριασμό αυτών με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω απαλλάσσονται των τελών κυκλοφορίας για αυτοκίνητο μέχρι 2.650 κυβικά εκατοστά, και με ποσοστό αναπηρίας 100% για οχήματα μέχρι 3.650 κυβικά εκατοστά.

Η απαλλαγή από τα τέλη κυκλοφορίας που δικαιούνται οι ανήλικοι με αναπηρία των παραπάνω κατηγοριών δύναται να παραχωρείται έως την ενηλικίωσή τους στο πρόσωπο που ασκεί τη γονική μέριμνα ή έχει για οποιονδήποτε λόγο την επιτροπεία τους, για ένα μόνο όχημα, έστω και αν ασκεί τη

γονική μέριμνα ή έχει την επιτροπεία σε περισσότερους ανήλικους με αναπηρία.

Σε περίπτωση θανάτου του ατόμου με αναπηρία, για λογαριασμό του οποίου είχε χορηγηθεί στα ως άνω πρόσωπα η προαναφερθείσα απαλλαγή από τα τέλη κυκλοφορίας, τα τέλη κυκλοφορίας οφείλονται από το επόμενο ημερολογιακό έτος εκείνου του θανάτου του ατόμου με αναπηρία.

Προκειμένου να λάβατε την απαλλαγή από τα τέλη κυκλοφορίας αυτοκινήτου θα χρειαστεί να κάνετε αίτηση στην οικεία εφορία του τόπου κατοικίας σας, όπου, εφόσον υπάρχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις, θα εγκριθεί το αίτημα σας από τον αρμόδιο οικονομικό έφορο.

Δικαιολογητικό που απαιτείται για την απαλλαγή από τα τέλη κυκλοφορίας:

1. Γνωμάτευση από ΚΕΠΑ, η οποία συνοδεύεται υποχρεωτικά και από συμπληρωματική ιατρική βεβαίωση (δύναται να αναγράφεται και στο κύριο σώμα της γνωμάτευσης) αναφορικά με την υπαγωγή ή μη στις διατάξεις του άρθρου 16 του ν.1798/1988.

2.3.4 Απαλλαγές και μειώσεις φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων

Όλα τα προαναφερθέντα προνοιακά επιδόματα που καταβάλλονται σε χρήμα σε άτομα με αναπηρία δεν εμπίπτουν σε καμία κατηγορία εισοδήματος, και επομένως δεν φορολογούνται.

Απαλλάσσονται από το φόρο εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις οι ακόλουθες κατηγορίες εισοδήματος:

- Το εξωιδρυματικό επίδομα και κάθε συναφές ποσό που καταβάλλεται σε ειδικές κατηγορίες ατόμων με αναπηρία.
- Οι μισθοί, οι συντάξεις και η πάγια αντιμισθία που χορηγούνται σε άτομα με αναπηρία με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 80%.
- Η σύνταξη που καταβάλλεται σε ανάπηρους πολέμου και σε θύματα ή οικογένειες θυμάτων πολέμου, καθώς και σε ανάπηρους ειρηνικής περιόδου, στρατιωτικούς γενικά που υπέστησαν βλάβη κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους ή τις οικογένειές τους.

Δικαιούστε πρόσθετη μείωση φόρου ποσού 200 ευρώ εάν έχετε εσείς ή κάποιο εξαρτώμενο μέλος της οικογένειάς σας ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω βάσει γνωμάτευσης ΚΕΠΑ ή της Ανώτατης του Στρατού Υγειονομικής Υπηρεσίας (ΑΣΥΕ) για την πιστοποίηση αναπηρίας.

Εξαιρείστε από την επιβολή Ειδικής Εισφοράς Αλληλεγγύης εάν είστε ολικώς τυφλοί, καθώς και εάν έχετε βαριές κινητικές αναπηρίες σε ποσοστό από 80% και άνω.

2.4 Παροχές κοινής ωφέλειας

2.4.1 Κοινωνικό τιμολόγιο ΔΕΗ

Για την ένταξη στο κοινωνικό οικιακό τιμολόγιο έχουν θεσπιστεί εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια και για τα άτομα με αναπηρία. **Εντάσσονται όσοι πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις:**

- 1.** Έχουν ετήσιο συνολικό πραγματικό ή τεκμαρτό εισόδημα, όπως αυτό προκύπτει από τις τελευταίες εκκαθαρισμένες δηλώσεις φόρου εισοδήματος, έως τα όρια που αναφέρονται στην υπουργική απόφαση ανάλογα με πόσα μέλη έχει το νοικοκυριό.
- 2.** Έχουν οι ίδιοι και τα μέλη του νοικοκυριού ακίνητη περιουσία, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, με συνολική φορολογητέα αξία έως 120.000 ευρώ για το μονοπρόσωπο νοικοκυριό, προσαυξανόμενη κατά 15.000 ευρώ για κάθε πρόσθετο μέλος, και έως το ανώτατο όριο των 180.000 ευρώ.
- 3.** Τα μέλη του νοικοκυριού δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του φόρου πολυτελείας και δεν δηλώνουν δαπάνες διαβίωσης για αμοιβές πληρωμάτων σκαφών αναψυχής, δίδακτρα σε ιδιωτικά σχολεία, οικιακούς βοηθούς, οδηγούς αυτοκινήτων, δασκάλους και λοιπό προσωπικό.

Αν είστε άτομο με αναπηρία ή αν η σύνθεση του νοικοκυριού σας περιλαμβάνει άτομο ή άτομα με αναπηρία με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, ή αν το νοικοκυριό σας περιλαμβάνει στη σύνθεσή του άτομο ή άτομα που έχουν ανάγκη μηχανικής υποστήριξης με χρήση ιατρικών συσκευών η οποία παρέχεται κατ' οίκον και είναι απαραίτητη για τη ζωή τους, τα εισοδηματικά όρια υπαγωγής και τα όρια κατανάλωσης διαμορφώνονται ως εξής: προσαυξάνονται κατά 8.000 ευρώ για νοικοκυριό που περιλαμβάνει άτομο με αναπηρία τουλάχιστον 67%, και κατά 15.000 ευρώ εφόσον περιλαμβάνει άτομο με ανάγκη μηχανικής υποστήριξης, ενώ τα όρια της επιδοτούμενης κατανάλωσης αυξάνονται κατά 300 kWh για

άτομα με αναπηρία 67% και άνω και κατά 600 kWh για άτομα με ανάγκη μηχανικής υποστήριξης.

Η αίτηση για ένταξη σε κοινωνικό οικιακό τιμολόγιο γίνεται μόνο ηλεκτρονικά μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής της Η.ΔΙ.Κ.Α. (www.idika.gr)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η αίτηση υποβάλλεται από τον/την υπόχρεο υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος του νοικοκυριού, ή τον/την σύζυγό του/της, με απαραίτητη προϋπόθεση η παροχή ηλεκτρικής ενέργειας να είναι ήδη στο όνομά του ή του/της συζύγου του/της.

2.4.2 Απαλλογή – μείωση από δημοτικούς φόρους και τέλη

Μπορείτε να ζητήσετε από τον Δήμο σας την πλήρη απαλλαγή ή τη μείωση από δημοτικούς φόρους και τα τέλη, εφόσον ο Δήμος μπορεί να προβεί σε αυτό - δεν προκύπτει κάποια νομική δέσμευση του Δήμου - αν έχετε αναπηρία άνω του 67%.

Δικαιολογητικά για την έκπτωση - μείωση δημοτικών φόρων και τελών:

- Αίτηση μαζί με φωτοτυπία ταυτότητας.
- Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης.
- Πρόσφατος λογαριασμός ΔΕΗ.
- Αντίγραφο απόφασης σε ισχύ της κατά περίπτωση αρμόδιας υγειονομικής επιτροπής που κρίνει το ποσοστό αναπηρίας.

- Αντίγραφο νόμιμα κατατεθειμένου στη ΔΟΥ μισθωτηρίου συμβολαίου (σε περίπτωση μίσθωσης) ή αντίγραφο συμβολαίου (σε περίπτωση ιδιοκατοίκησης).
- Υπεύθυνη δήλωση του αιτούντος δικαιούχου, με την οποία να δηλώνει ότι θα γνωστοποιήσει στον Δήμο οποιαδήποτε μεταβολή των παραπάνω στοιχείων του.
- Αντίγραφο εκκαθαριστικού εφορίας απ' όπου να προκύπτει το ετήσιο δηλωθέν εισόδημα. Σε περίπτωση που δεν υποχρεούται σε υποβολή δήλωσης, ο δικαιούχος αιτών υποβάλλει υπεύθυνη δήλωση περί μη υποχρέωσης υποβολής, θεωρημένη από την οικεία ΔΟΥ.

2.4.3 Άλλες διευκολύνσεις

- Ως άτομο με αναπηρία δικαιούστε ειδική έκπτωση στην καταβολή των προστίμων για την νομιμοποίηση αυθαίρετων, και συγκεκριμένα: **α)** έκπτωση 85% για τακτοποίηση κατοικίας (ανεξάρτητα αν είναι κύρια ή άλλη κατοικία) εφόσον έχετε ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 80% και ατομικό εισόδημα έως 40.000 ευρώ ή οικογενειακό εισόδημα έως 60.000 ευρώ, και **β)** έκπτωση 80% για τακτοποίηση μόνο της κύριας κατοικίας αν έχετε ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω και ατομικό εισόδημα έως 18.000 ευρώ ή οικογενειακό εισόδημα έως 24.000 ευρώ.
- Δικαιούστε έκπτωση 20% στη ρύθμιση οφειλών αν είστε δικαιούχος κατοικίας στους οικισμούς του τ. ΟΕΚ (νυν ΟΑΕΔ) και έχετε προστατευόμενο μέλος άτομο με αναπηρία, ή αν υπάρχει στην οικογένειά σας μέλος με διαπιστωμένη αναπηρία 67% και άνω.

2.5 Εργασιακές διευκολύνσεις

Μειωμένο ωράριο εργασίας

Δικαιούστε μειωμένο ωράριο εργασίας κατά μία (1) ώρα την ημέρα με αποδοχές στις εξής περιπτώσεις:

- έχετε αναπηρία 67% και άνω,
- είστε τακτικοί υπάλληλοι ή υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του Δημοσίου, των ΝΠΔΔ και ΟΤΑ, και έχετε παιδί/ά με νοτική, ψυχική ή σωματική αναπηρία άνω του 67% ή σύζυγο με αναπηρία 80% και άνω τον/την οποίο/α συντηρείτε,
- είστε υπάλληλοι γονείς ή δικαστικοί συμπαραστάτες παιδιών με αναπηρία 67% και άνω και το παιδί βρίσκεται σε ίδρυμα στην ίδια πόλη ή σε τόπο που κατά κοινή πείρα και λογική μπορείτε να το επισκεφθείτε,
- είστε μόνιμος/η ή αναπληρωτής/τρια εκπαιδευτικός και έχετε ο/η ίδιος/α αναπηρία 67% και άνω, ή αν έχετε παιδί ή σύζυγο με αναπηρία 67% και άνω, με τη διαφορά ότι η μείωση ωραρίου αφορά στο εργασιακό ωράριο και όχι στο διδακτικό,
- είστε ωφελούμενοι ΑμεΑ σε Προγράμματα Κοινωφελούς Χαρακτήρα για την κάλυψη κοινωνικών αναγκών του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ή ωφελούμενοι που έχετε παιδί με νοτική, ψυχική ή σωματική αναπηρία σε ποσοστό 67% και άνω ή παιδί έως 15 ετών που πάσχει από σακχαρώδη διαβήτη ινσουλινοεξαρτώμενο ή τύπου 1 με ποσοστό αναπηρίας 50% και άνω, ή έχετε σύζυγο με αναπηρία 80% και άνω τον/την οποίο/α συντηρείτε.

Ειδικές άδειες

1. Δικαιούστε ειδική άδεια με αποδοχές έως είκοσι δύο (22) εργάσιμες ημέρες το χρόνο εφόσον:
  - πάσχετε από νόσημα που απαιτεί τακτικές μεταγγίσεις αίματος ή χρήζει περιοδικής νοσηλείας ή
  - έχετε σύζυγο που πάσχει από νόσημα που απαιτεί τακτικές μεταγγίσεις αίματος ή χρήζει περιοδικής νοσηλείας ή
  - έχετε τέκνο που πάσχει από νόσημα που απαιτεί τακτικές μεταγγίσεις αίματος ή χρήζει περιοδικής νοσηλείας ή που πάσχει από βαριά νοητική υστέρηση ή σύνδρομο Down.
2. Δικαιούστε κάθε ημερολογιακό έτος άδεια έξι (6) εργασίμων ημερών με αποδοχές επιπλέον της κανονικής σας άδειας αν είστε υπάλληλος με ποσοστό αναπηρίας 50% και άνω.
3. Δικαιούστε ειδική γονική άδεια διάρκειας δέκα (10) εργάσιμων ημερών κατ' έτος με αποδοχές αν είστε υπάλληλος στον ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα, σε ΝΠΔΔ ή σε ΟΤΑ, με οποιαδήποτε σχέση εργασίας ή μορφή απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων μερικής απασχόλησης και ορισμένου χρόνου, των συμβάσεων ή σχέσεων μέσω επιχείρησης προσωρινής απασχόλησης, του άρθρου 115 του ν.4052/2012 (Α' 41) και της έμμισθης εντολής, ανεξάρτητα από τη φύση των παρεχόμενων υπηρεσιών (άρθρ. 49 ν.4075/2012, ΦΕΚ Α' 89) και έχετε παιδί ηλικίας έως 18 ετών συμπληρωμένων το οποίο πάσχει από νόσημα που απαιτεί μεταγγίσεις αίματος και παραγώγων ή αιμοκάθαρση, ή πάσχει από νεοπλασματική ασθένεια, ή χρήζει μεταμόσχευσης ή πάσχει από βαριά νοητική υστέρηση ή σύνδρομο Down ή αυτισμό.

4. Δικαιούστε, εφόσον δεν έχετε άλλη άδεια, ειδική γονική άδεια τριάντα (30) εργάσιμων ημερών κατ' έτος, χωρίς αποδοχές, αν έχετε παιδί ηλικίας μέχρι 18 ετών το οποίο νοσηλεύεται λόγω ασθένειας ή ατυχήματος που καθιστά αναγκαία την άμεση παρουσία σας (γονική άδεια νοσηλείας).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Το μειωμένο ωράριο και οι ειδικές άδειες ισχύουν με προϋποθέσεις και για τους εργαζόμενους στα σώματα ασφαλείας που είναι άτομα με αναπηρία.

2.6 Εκπαίδευση

Αν πάσχετε από συγκεκριμένες παθήσεις, οι οποίες ορίζονται από τον νόμο, μπορείτε να εισαχθείτε χωρίς εξετάσεις στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.) Πανεπιστημιακού και Τεχνολογικού Τομέα, καθ' υπέρβαση του αριθμού εισακτέων σε ποσοστό 5%, εφόσον είστε κάτοχοι απολυτηρίου από Λύκειο ή αντίστοιχο Σχολείο της ημεδαπής ή αλλοδαπής.

2.7 Ποδητισμός

Αν έχετε ποσοστό αναπηρίας 50% και άνω, εσείς και ο συνοδός σας δικαιούστε ελεύθερη (δωρεάν) είσοδο σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία και μουσεία που ανήκουν στο Δημόσιο, με την επίδειξη βεβαίωσης αναπηρίας των ΚΕ.ΠΑ. όπου αναγράφεται με σαφήνεια η αναπηρία και το ποσοστό αυτής.

ISBN (έντυπο βιβλίο): 978-618-5124-16-8
ISBN (e-book PDF): 978-618-5124-34-2

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ανάπτυξη, εργασία, αλληλεγγύη